

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Ekonomika chovu koní

Monika Sýkorová

© 2013 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Sýkorová Monika

Provoz a ekonomika

Název práce

Ekonomika chovu koní

Anglický název

Economics of Horse Breeding

Cíle práce

Cílem práce je ekonomická analýza chovu koní v České republice.

Metodika

- studium literatury,
- konzultace s odborníky,
- finanční analýza,
- základní statistické metody.

Harmonogram zpracování

- 1.Sběr dat, vyhotovení zadání práce do 30.06.2012
- 2.Vypracování teoretické části do 31.01.2013
- 3.Vypracování praktické části do 28.02.2013
- 4.Odevzdání práce do 31.03.2013

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

kůň, chov koní, ekonomika chovu, jezdeckví, náklady

Doporučené zdroje informací

1. TAUER, Vladimír. ZEMÁNKOVÁ, Helena. ŠUBRTOVÁ, Jana. Získejte dotace z fondů EU: metodika, pravidla, návody; tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem. 1.vyd., Brno: Computer Press, 2009. 160s. ISBN 978-80-251-2649-3.
2. HOLEČKOVÁ, Jaroslava. Finanční analýza firmy. 1.vyd., Praha: ASPI, 2008. 208s. ISBN 978-80-7357-392-8.
3. KOLEKTIV AUTORŮ, Chov koní a jeho management v současných podmínkách: sborník příspěvků semináře KSZ pro chovatele a majitele koní v ČR, konaném 3. 12. 2010. 1.vyd., Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. 84s. ISBN 978-80-213-2130-4.
4. MISARĚ, Drahošlav. Vývoj chovu koní v Čechách, na Moravě a na Slovensku. 1.vyd., Praha: Brázda, 2011. 295s. ISBN 978-80-209-0383-9.
5. SLY, Debby. The practical rider's handbook. 1.vyd., London: Lorenz Books, 1997. 160s. ISBN 1-85967-269-8.

Vedoucí práce

Maier Tomáš, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2013

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 14.11.2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Ekonomika chovu koní" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2013

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu bakalářské práce Ing. Tomáši Maierovi, Ph.D. za konzultace a cenné rady při zpracování této práce. Dále Petře Vrané za poskytnutí informací, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout a za čas, který mi věnovala.

Ekonomika chovu koní

Economics of Horse Breeding

Souhrn

Bakalářská práce „Ekonomika chovu koní“ je rozdělena do dvou částí. V první části je zpracován vývoj a historie chovu koní v České republice. Popisuje využití a význam koně v současných podmínkách a základní charakteristiku vybraných plemen chovaných v České republice. Uvádí, jaké jsou možnosti ustájení koně a základní rozdělení krmiv. Zpracována je rovněž problematika dotační politiky v zemědělství. Druhá část poskytuje obraz o celkových ročních nákladech vynaložených v chovu. Ve vybrané stáji jsou dále uvedené výnosy plynoucí z této oblasti a možnost získání dotací v ekologickém zemědělství a v chovu koní. Druhým cílem bylo zjistit, jak nákladné je pořízení koně a jeho vlastnictví, za předpokladu, že koně budeme využívat pro sportovní účely. V závěru práce je zhodnoceno, podle zjištěných výsledků, zda je ekonomicky výhodné chovat koně v České republice.

Summary

The bachelor's thesis „Economics of Horse Breeding“ is divided into two parts. First includes horse's evolution and history of horse breeding in Czech republic. It's describing usage and variability of horses nowadays and the basic characteristics of chosen breeds in Czech republic. It's also describing options of stabling and basic feeding. Including chance of obtaining grants in agriculture. As second it's providing information about total annual costs invested in breeding. There are counted yields of horse breeding at chosen stable and the possibility of obtaining grants in organic farming and grants for horse breeding. As next it showing calculation on how expensive is buying a horse and its ownership, if it used for sporting purposes. The conclusion shows if its economically profitable to breed horses, according to results.

Klíčová slova: kůň, chov koní, ekonomika chovu, náklady, dotace, ustájení, reprodukce, jezdeckví

Keywords: the horse, horse breeding, economics of breeding, costs, grant, stabling, reproduction, equitation

Obsah

1	Úvod	9
2	Cíl práce a metodika	10
3	Teoretická východiska	12
3.1	Vývoj koně	12
3.2	Historie chovu koní v České republice	12
3.3	Dnešní chov	14
3.4	Stavy koní.....	15
3.5	Barvy koní	15
3.6	Uznaná chovatelská sdružení:	16
3.7	Vybraná plemena	16
3.8	Genetické zdroje	17
3.9	Význam chovu koní	18
3.10	Základní požadavky na ustájení koní.....	20
3.11	Typy ustájení:	20
3.12	Krmení.....	22
3.13	Ekologické zemědělství	22
3.14	Dotační politika	23
4	Vlastní zpracování	25
4.1	Petra Vraná – soukromý zemědělec.....	25
4.2	Chov koní	26
4.3	Souhrn ročních nákladů.....	33
4.4	Souhrn ročních výnosů.....	33
4.5	Výsledek hospodaření roku 2012	34
4.6	Finanční analýza poměrových ukazatelů	34
4.7	Kůň jako koníček	34
5	Zhodnocení výsledků.....	40
6	Závěr	42
7	Seznam použitých zdrojů	44
8	Přílohy.....	47

1 Úvod

Ve střední Asii a na území Ukrajiny došlo před více než 4 tisíci lety př. n. l. k první domestikaci koně. Nejdříve byl využíván jako tažné zvíře, postupem času docházelo k jeho šlechtění, které souviselo se způsobem využití. Nejvýznamnějším využitím je jezdeckví. V našich zemích má chov koní dlouholetou tradici a každým rokem narůstá jak počet koní, tak počet lidí, kteří se o koně zajímají. Z důvodu zvyšující se oblíbenosti vlastnit koně bylo zpracováno právě toto téma, které má zobrazit celkové náklady na chov koně a zhodnotit zda je z ekonomického hlediska výhodné chovat koně a jaká je dotační politika v České republice v tomto odvětví.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První část shrnuje fakta, zjištěná studií odborné literatury. Popisuje vývoj koně a jeho historii u nás. Ze současnosti jsou uvedena nejčastěji chovaná plemena a jejich charakteristika, význam chovu koní a také co koni musíme zajistit, rozhodneme – li si ho pořídit. V závěru je nastíněna dotační politika týkající se chovu koní.

Druhou část tvoří charakteristika podniku soukromého zemědělce Petry Vrané, kde jednou z činností podniku je chov koní Českého teplokrevníka. Z této oblasti jsou vyčísleny roční náklady a výnosy za rok 2012. Následuje zjištění, jak podnik za daný rok hospodařil a jestli byl závislý (v oblasti chovu koní) na poskytnutých dotacích. Dále je v práci vyčísleno, jak nákladné je vlastnit koně, je – li naším koníčkem. Je zde uvedeno, kolik stojí kůň a od čeho se ceny odvíjejí. Také jak nákladná je výstroj pro koně a jezdce s předpokladem, že dvojice se bude účastnit jezdeckých závodů. Následuje zjištění ostatních ročních nákladů a v závěru jsou náklady na chov koně ve volném čase zhodnoceny.

2 Cíl práce a metodika

V poslední době je zaznamenán zvyšující se trend v oblasti chovu koní, jezdeckého sportu a všeobecně trávení volného času lidí u koní. Tato bakalářská práce má za úkol vyčíslit náklady spojené s chovem koní a to ze dvou pohledů:

- 1.) Určení nákladů chovatelů (ve vybrané stáji za 1 rok), kteří se živí chovem koní.
- 2.) Jaké jsou náklady pro lidi, kteří mají koně jako svého koníčka.

Dalším úkolem bude zjistit, jaké jsou možnosti využití dotací v tomto odvětví a podle zjištěných výsledků posoudit zda je ekonomicky výhodné chovat koně v České republice.

Na základě prostudování odborné literatury je zpracována teoretická část, kde je uvedena obecná charakteristika chovu koní v České republice (historie chovu koní v ČR, nejčastěji chovaná plemena, početní stavy koní, proč koně vůbec chováme, jaké jsou typy ustájení koní a také je zmíněna dotační politika a ekologické zemědělství.) Seznam literatury, z níž bylo čerpáno je uveden na konci bakalářské práce.

Podrobnější informace i s vyčíslením nákladů některých těchto položek jsou uvedeny v praktické části. Nákladové položky zahrnuté v ustájení jsou rozpočtené pro 1 koně na 1 den, podle výše fixních nákladů, nepřímých nákladů a rovněž nákladů vynaložených na jeden krmný den zvířete. K vyjádření finanční situace podniku sloužila finanční analýza. Bilanční metoda byla použita pro kalkulaci příjmů a výdajů.

$$\text{Cash flow} = \text{Příjmy} - \text{Výdaje} \quad (1)$$

Metody poměrových ukazatelů byly využity pro určení rentability nákladů, rentability tržeb a nákladovosti tržeb.

$$\text{Rentabilita nákladů} = \frac{\text{zisk}}{\text{celkové náklady}} \quad (2)$$

- vyjadřuje, kolik 1 Kč vynaložených nákladů vytvoří Kč zisku

$$\text{Rentabilita tržeb} = \frac{\text{zisk}}{\text{celkové tržby}} \quad (3)$$

- vyjadřuje, kolik zisku vytvoří 1 Kč celkových tržeb

$$\text{Nákladovost tržeb} = \frac{\text{celkové náklady}}{\text{celkové tržby}} \quad (4)$$

- říká, kolik 1 Kč tržeb vyvolá adekvátních nákladů (Rosochatecká a kol., 2012).

Ke sběru a zjištění dat z podniku sloužily konzultace s odborníky a také studium dokumentů. Data byla následně seříděna a zpracována do tabulek. V závěru jsou potom zhodnocena.

Osobně se věnuji koním a jezdeckví, využila jsem tedy také svých znalostí a zkušeností, které jsem z tohoto oboru získala praxí.

3 Teoretická východiska

3.1 Vývoj koně

Koně neodmyslitelně patří do lidského života, a to nejen v dnešní době, ale už od pravěku. V živočišné říši je kůň jedinečným příkladem vývojové teorie. Je to savec, u kterého se našla celá nepřerušovaná vývojová řada jeho předků, od původní formy až po dnešního koně (Štrupl, Lerche, Zelenka, 1983).

Před 60 miliony lety se na Zemi poprvé objevilo malé zvíře, které svou průměrnou velikostí odpovídalo lišce a je nazýváno Eohippus. Po celé miliony let se vyvíjelo podle změn přírodních podmínek, podnebí a utváření krajiny. Od tohoto živočicha se odvíjí vývoj koně, tak, jak ho známe již dnes – Equus Caballus. K domestikaci koní došlo zhruba před 4 tisíci lety př. n. l. na území Ukrajiny, ve stepích kolem Černého a Kaspického moře a ve střední Asii. Kůň sloužil jako tažné zvíře, později byl využíván k jezdeckým a soumarským (nošení nákladů) účelům. Postupné šlechtění koní bylo ovlivněno na základě využití koně – v dopravě, práci, k armádním účelům a jezdeckví (Edwards, 1998).

3.2 Historie chovu koní v České republice

Již z 6. století existují určité zmínky o koních spojené s osídlováním Slovanů. Využití koní bylo v té době omezené a chov velmi malý. První písemná zmínka o chovu koní u nás se nachází v análech Fuldských z roku 871. V hospodářství byli velmi ceněnými zvířaty a jejich chov se natolik rozšířil, že patřili mezi nejvíce vyvážené komodity ze země. Protekcionistickým opatřením, a tedy další písemný doklad, byl Raffelstettský celní tarif Východní marky z let 903 – 906, kterým se určovalo clo za vyváženého hřebce a klisny z Čech. V důsledku častých válek docházelo k migraci různých plemen a chov se soustředil především na oblast vojenství. Dostali se k nám koně těžcí – chladnokrevní, v období křížových výprav i koně lehčí - orientální. Chov byl podpořen i některými našimi panovníky, kteří ovládali jezdeckví, a také byli hipology. Například Boleslav I., Václav I., Přemysl Otakar II. a další.

Ve středověku a raném novověku docházelo k dynamickému rozvoji v chovu. Kvůli zdokonalení palných zbraní byli požadováni koně s vyšším jezdeckým výcvikem,

kterým odpovídali koně ze Španělska a z některých oblastí Itálie. Za vlády Maxmiliána II. a Rudolfa II. nastaly dvě kvalitativně příznivé období v rozvoji chovu koní. Začaly vznikat první jezdecké akademie. Šlechta a císařský dvůr zakládaly elitní chovy, k nejvýznamnějším patřil (a dodnes patří) dvorní hřebčín v Kladrubech nad Labem, založený právě císařem Rudolfem II. roku 1579 a hřebčín vévody Frýdantského Albrechta z Valdštejna (Misař, 2011).

K úpadku zemského chovu nastalo během třicetileté války. V roce 1736 vydal císař Karel VI. první nařízení, týkající se povinnosti šlechty pečovat o rozvoj chovu koní a zakázal vyvážet koně. Velkým přínosem byla také osvícenská vláda Marie Terezie a Josefa II., kteří přispěli souhrnnými plemenářsko-ekonomickými přínosy. Marie Terezie pokračovala v práci svého otce Karla VI. a 13. srpna 1763 vydala císařský patent k vytvoření jednotného vedení v chovu koní. Zemský chov byl svěřen vojenské správě, ta byla pověřena řídit plemenitbu a chov koní. Díky patentu byl uskutečněn soupis a klasifikace hřebců i klisen. Tato nařízení byla nezbytná a platí v podstatě dodnes (Edwards, 1998).

Mezníkem ve vývoji byl dualismus roku 1867, kdy se pod vojenským vedením chovali především koně konsolidovaného typu. Začátkem roku 1869 byla řízením chovu pověřena zemská komise pro chov koní, která byla pod vedením ministerstva orby. Došlo k rajonizaci koní, země byla rozdělena do pěti chovných oblastí podle typu chovaných koní. Oblasti chovu: Norická, oblast těžkého pracovního koně, oblast středně těžkého vozového a dělostřeleckého koně, oblast lehčího jezdeckého a vozového koně a oblast chovu lehkého jezdeckého koně a soumara (Misař, 2011).

Chov teplokrevných koní ovlivňovaly zušlechťující plemena, z nichž k nám byli importováni převážně hřebci. Zemský chov se zmohutňoval krví oldenburských a východofríských hřebců a postupně docházelo k vytváření základny pro našeho Českého teplokrevníka. Očekávaná mohutnost však nebyla dosažena. Dosáhlo se toho až v době, kdy zemědělství zasáhla mechanizace v 50. letech. Stavby koní se tím začaly snižovat a typ zemědělského koně ztrácel uplatnění (Dušek a kol., 2007).

Po 2. světové válce došlo k největší změně v průběhu tisícileté historie chovu. Oblasti armády a zemědělství kvůli technickému pokroku odpadly. V ČSR došlo k největšímu snižování stavů hospodářských koní. Pokles počtu koní byl celosvětovým problémem a došlo ke změně chovného cíle – produkce koní pro jezdecký sport. Zemský

chov řídily hřebčince v Tlumačově a Písku. K testaci mladých hřebců sloužila Výzkumná stanice pro chov koní ve Slatiňanech. Orientace chovu se soustředila na teplokrevné koně, anglického plnokrevníka a v menší míře na chov chladnokrevného koně. Mezi známé šlechtitelské hřebčiny patřily Kladruby nad Labem, Slatiňany, Albertovec a Netolice (Edwards, 1998). Po zavedení systému výkonnostních zkoušek byl chov „očištěn“. Kladl se důraz především na charakterové vlastnosti koně, v potaz byl brán též typ, exteriér a výkonnost koně. V současné době jsou naše výkonnostní zkoušky relativně náročné, oproti zkouškám v zahraničí (Kolektiv autorů, 2010).

Po roce 1989 změny politického systému ovlivnily jednoznačně i řízení chovu u nás. Některé hřebčiny byly privatizovány. Větší pravomoc získali chovatelé, v jejichž čele stojí Asociace svazů chovatelů koní v České republice. Změna nastala i ve vedení plemenných knih, která se vede pro každé uznané plemeno. Dotační politika je ovlivněna zájmy chovatelů a typem zemědělství. Stále se zušlechťují doposud chovaná plemena. V teplokrevném chovu jsou nyní upřednostňovány koně pro sportovní účely a v chovu anglického plnokrevníka se hledí na zkvalitnění chovné základny (Misař, 2011).

3.3 Dnešní chov

Obliba koní v posledních letech stále roste. Především stoupající zájem chovat koně pro využití volného času člověka (jezdeckví, dostihy, turistika, hobby). To je zřejmé i ze zvyšujícího se počtu startujících koní na závodech, v roce 2009 se přiblížil k pěti tisícům. Ve cvalových soutěžích je to okolo 1 300 koní. Nejvíce jezdců je zaměřeno na ježdění skokové (Hladová, 2011, [on-line]). Z toho se také dá odvodit nejvíce zastoupená plemenná příslušnost, která je uvedena dále. Kůň se uplatňuje také v ekologii, kde se využívá k údržbě krajiny spásáním obtížně přístupných ploch. Ekonomický význam koní spočívá v dopravě a v lese, kde slouží jako tažné zvíře. V lékařství má také své využití – hiporehabilitace, hipoterapie, farmacie. A v kultuře byl kůň podnětem pro umělecká díla, díky své historii.

Zvyšující se počty mají za následek také převahu na straně nabídky koní nad poptávkou, což negativně ovlivňuje ekonomiku chovu koní. Kvalitní zvířata se proto často prodávají za cenu ekonomické ztráty, kvůli zaplavení trhu méně kvalitními koňmi (Maršálek, 2008).

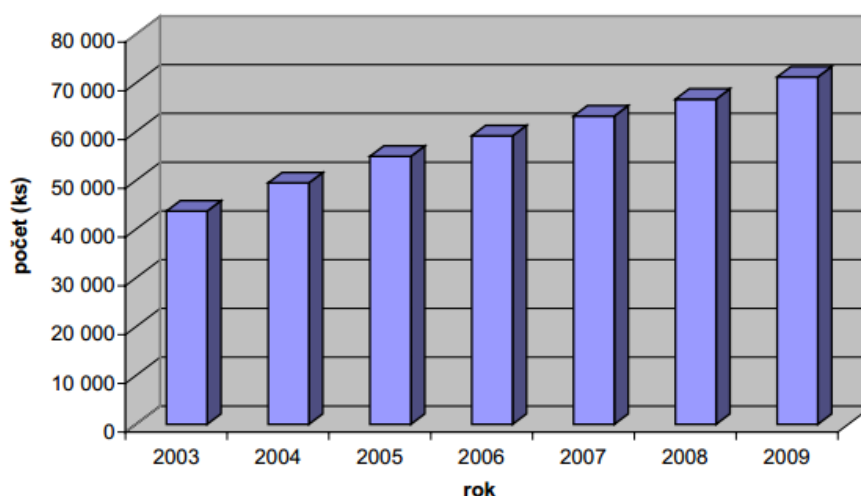
3.4 Stavy koní

Od roku 1996 se stále zvyšují počty koní u nás. Chovají se spíše koně jezdeckí – lehčí, což vyplývá ze zvyšujícího se zájmu o jezdecký sport. Stavy koní od roku 2003 – 2009 zobrazuje Graf 1. K 31. 12. 2010 bylo v ČR evidováno 73 932 koní. Z toho 985 hřebců a 21 592 klisen zařazených v chovu. Tyto údaje jsou pouze orientační. Narůstající počet koní je očekáván také v dalších letech.

Zahraniční obchod má také vliv na ekonomiku chovu koní, kde převažuje import. V období 1996 – 2009 bylo pouze roku 1998 kladné saldo, jinak záporné. Dovážení koně mají chov především podpořit z hlediska kvalitativního, ne kvantitativního (Machek, Gaudníková, 2010,[on-line]).

V České republice znamená kůň pro člověka spíše společníka či jeho kamaráda, není tedy obvyklá produkce masa.

Graf 1: *Stavy koní*

Zdroj: http://eagri.cz/public/web/file/100000/KONE_12_2010.pdf

3.5 Barvy koní

Nejrozšířenější barvou jsou hnědáci, kteří tvoří necelou polovinu všech barev koní (46%). Hřívu, ohon a spodky končetin mají černou. Barva může být od světle hnědé až po černého hnědáka. Ryzáci (28%) se poznají tak, že mají hřívu, ohon a spodky končetin ve

stejně barvě jako tělo, nikdy nejsou černé. A bělouši s 11 % zastoupením tvoří třetí nejčastěji se vyskytující barvu (Machek, Gaudníková, 2010). Dělí se na bělouše vybělující, kteří se rodí jako černí či hnědí a postupně vybělují a nevybělující, to jsou hnědáci, ryzáci a vraníci, kteří mají na těle ve větší míře bílé chlupy a spodky končetin jsou bez bílých chlupů (Navrátil, 2007). Vraníci (5%) jsou celí černí. Následují strakoši (4%), plaváci (3%), isabely (2%) a další barvy (1%), (Machek, Gaudníková, 2010, [on-line]). Plaváci se od isabel liší tím, že mají spodky končetin, ohon a hřívu černou nebo šedočernou a na hřbetě mají typický úhoří pruh.

3.6 Uznaná chovatelská sdružení:

V oblasti šlechtění je v současné době u nás 13 uznaných chovatelských sdružení, která umožňují plemenitbu pro 23 plemen koní. Podrobněji uvedené v příloze. Celkový počet hospodářství s koňmi u nás byl pro rok 2010: 12 742. Oproti roku 2006 došlo k nárůstu, kdy byl tento počet na úrovni 7 670 hospodářství. Nezohledňuje se počet chovaných koní na těchto hospodářstvích (Machek, Gaudníková, 2010, [on-line]). Mezi státní podniky s chovem koní patří hřebčince¹ Písek a Tlumačov a Národní hřebčín² Kladruby nad Labem.

3.7 Vybraná plemena

Český teplokrevník

V zemském chovu je nejpočetnější zastoupení plemene Český teplokrevník, který tvoří 28% celkové populace koní u nás. Je to kůň všestranného zaměření, vhodný téměř ke všem jezdeckým disciplínám. V České republice je jednoznačně nejoblíbenějším plemenem (Machek, Gaudníková, 2010, [on-line]). Dle šlechtitelského řádu může být provedena plemenitba například s plemeny: holandský jezdecký kůň, francouzský jezdecký kůň, anglický plnokrevník, trakénský kůň. Čímž se zaručuje rozmanitost tohoto plemene.

¹ chovají se zde pouze hřebci

² zde se chovají hřebci i klisny a většinou je součástí i hříbárna pro odchovaná hříbata

Anglický plnokrevník

Druhým nejčastěji zastoupeným plemenem je anglický plnokrevník (A1/1), který vyniká svou rychlostí, takže své uplatnění nachází především v dostizích (Machek, Gaudníková, 2010, [on-line]). Má uzavřenou plemennou knihu, což znamená, že oba rodiče musejí být plemene A1/1.

Ostatní

Mezi chladnokrevná plemena, chovaná u nás patří například českomoravský belgický kůň, norik, slezský norik a hafling. Oblibu si v ČR našel i chov westernových plemen, mezi která patří například Quarter Horse, Paint Horse a Appaloosa Horse (Machek, Gaudníková, 2010, [on-line]). Mezi jejich hlavní přednosti patří charakter, jsou to koně klidní, spolehliví, ale také jejich zbarvení vyvolává u lidí obdiv. Pro tato plemena se u nás ale nevede plemenná kniha. Podstatnou část stavu koní tvoří koně bez plemenné příslušnosti.

3.8 Genetické zdroje

Za zmínku určitě stojí i plemena, která patří mezi genetické zdroje. Jsou to plemena, která jsou málo početná a patří mezi ně starokladrubský kůň, českomoravský belgický kůň, slezský norik a huculský kůň.

Starokladrubský kůň

Byl prohlášen za národní kulturní památku České republiky. I nadále je udržován v tzv. typu karosiera, těžšího kočárového koně. Typické znaky jsou mohutnost a klabonosá hlava. Dříve sloužil pro ceremoniální účely a církevní hodnostáře. Chová se v bílé barvě v Kladrubech nad Labem a vraník ve Slatiňanech. Starokladrubský kůň je vhodný k běžným pracím v zápřeži a nyní se uplatňuje i jako policejní kůň v Pardubicích a v Praze (Navrátil, 2007). Pro své původní uplatnění slouží dnes u švédského a dánského královského dvora (dostupné z <http://www.nhkladruby.cz>). Aktuální zajímavostí je, že Česká republika v roce 2011 darovala britskému novomanželskému královskému páru bílého hřebce tohoto plemene.

Českomoravský belgický kůň a slezský norik

Obě tato plemena patří mezi chladnokrevná, vyznačují se odlišnou stavbou těla a temperamentem oproti plemenům teplokrevným. Jsou klidní, flegmatictí a charakterově vyrovnaní. Využívají se v lesním průmyslu, v zápřahu, ale pro jejich povahu mohou být využiti i pro účely hipoterapie.

Huculský kůň

Je typ horského koně. Charakteristickými znaky jsou vytrvalost, dlouhověkost, nenáročnost a skromnost. Je to kůň vyrovnaný a jeho klidný temperament ho předurčuje pro výcvik dětí, pro hipoterapii a turistiku (Navrátil, 2007). Barevně převládají hnědáci a plaváci s úhořím pruhem. Méně časté barvy jsou ryzáci a vraníci.

3.9 Význam chovu koní

Ten, kdo koně chová nebo na nich jezdí, tak to pro něj znamená určitou vášeň a srdeční záležitost. Cílem podnikání je však dosahování zisku, to platí i u podnikání s koňmi. Všeobecně je ale asi jasné, že malé chovy s koňmi nedosahují takových zisků, jako například podniky zabývající se ICT. návratnost u koní je dlouhodobá. Stát spolu s Evropskou unií pomáhá zemědělství dotační politikou, která je pro některé zemědělce nezbytná k životaschopnosti jejich podniku.

Chovatelství

Cílem chovatelství je všeobecně zvýšit konkurenceschopnost tuzemských chovatelů a uspokojit poptávku v oblasti chovu koní našimi produkty, nikoliv často předraženými dovozy. Důležité je také prosadit se na evropském trhu, čímž by se snížilo nebo zcela odstranilo záporné saldo zahraničního obchodu s koňmi. Vzrůstající počty koní je možné využít i v mimoprodukční funkci zemědělství při údržbě krajiny pastvou koní (dostupné z www.aschk.cz).

Reprodukce: V průměru je klisna březí 333 dní tj. cca 11 měsíců. Pohlavní cyklus u klisen se opakuje pravidelně po třech týdnech a je ovlivněn ročním obdobím, kdy ustává na podzim a na jaře opět začíná. Vlastní říje trvá v průměru 7 - 8 dní. Reprodukce koní je prováděna pomocí přirozené plemenitby (typická pro anglického plnokrevníka) a umělou inseminací. Ta spočívá v osemenění klisny čerstvým nebo zmraženým spermatem. Čerstvé sperma je, po odběru a posouzení kvality, zchlazeno na teplotu asi 4 °C. Inseminace klisen by měla být provedena ideálně do 12 hodin po odběru spermatu od hřebce (dostupné z www.muller-equine.cz).

Pro zjišťování gravidity klisen existují dvě základní metody – přímé a nepřímé. Nejspolehlivější je přímá metoda pomocí sonografického vyšetření. Po 20. dni připouštění lze s jistotou zjistit vlastní zárodek a po 23. dni jeho srdeční puls. Pomocí sonografu můžeme sledovat vývoj embrya a včas diagnostikovat dvojčata, která nejsou žádoucí. Kůň je zvíře uniparní a jestliže se ve velmi raném stadiu³ zjistí přítomnost dvojčat, je jeden z plodů mechanickým způsobem zlikvidován (Dušek a kol., 2007).

Sport

Největší oblibou je sport. Důležitým předpokladem je kvalitní kůň k dané disciplíně. V čele všech mezinárodních jezdeckých sportů stojí FEI (mezinárodní jezdecká federace) mimo dostihů. Je spojena s národními federacemi, které organizují sport ve vlastní zemi (Sly, 1997). V České republice je to Česká jezdecká federace. Pro dostihový sport Jockey Club ČR.

Rozdělení:

Jezdecký a záprahový sport (parkury, drezura, voltíže, military, spřežení, reining, vytrvalost, para jezdeckví)

Dostihový sport (cvalové, klusácké, překážkové, steeplechase - Velká pardubická)

Jezdecký sport je finančně dost náročný, liší se podle disciplíny a její úrovně. Ježdění na profesionální úrovni se v našich podmínkách neobejde bez sponzorů. Hobby jezdci či amatéři závodí dle svých finančních možností.

³ do 16. dne po oplození

Zdravotnictví

Kůň nachází své uplatnění také v oblasti zdravotnictví a to především v hiporehabilitaci a hipoterapii.

hiporehabilitace = léčba pohybového ústrojí jízdou na koni
hipoterapie = léčba mentálních poruch kontaktem s koňmi (Navrátil, 2007).

Hry

Mezi nejznámější patří koňské pólo, pushball(kopaná), koňská košíková a v zimních měsících skijöring (lyžování za koněm).

3.10 Základní požadavky na ustájení koní

Existuje několik způsobů ustájení koní, základní požadavky jsou však vždy stejné. Neodborná znalost v ustájení koní může negativně ovlivňovat zdraví a výkonnost koně. Každý, kdo si pořídí koně, se musí rozhodnout, kam si koně ustájí. Záleží na mnoha faktorech, jako například k jakým účelům koně máme. Budeme chtít s koněm sportovat, tak si ho jistě raději ustájíme v nějaké stáji s jízdárnou a kvalitním trenérem. Naopak máme-li koně mladého (ročního, dvouletého) nebo starého, dopřejeme jim nejlépe společné soužití s obdobně starými koňmi někde ve výběhu s přístřeškem. Také se budeme rozhodovat podle vzdálenosti ke stáji či ceně ustájení. Někdo zvolí například vybudování vlastní stáje, která má jistě spoustu výhod i nevýhod. Na koně vidíte v podstatě z okna a ušetříte náklady za ustájení, které se ale promítnou až v delší době, jelikož výstavba stáje, oplocení výběhu atd. je dost drahá záležitost. Budete muset být každý den koni k dispozici (pokud nebudete mít vlastního ošetřovatele). Jelikož je kůň stádové zvíře, bude určitě potřebovat alespoň nějakého společníka k sobě, ať už dalšího koně, poníka či ovci.

3.11 Typy ustájení:

Volné ustájení

Vhodné pro kobyly s hříbaty, pro odchov hříbat po odstavu do 3. let věku. Toto ustájení je nejvhodnější pro koně, ale na výstavbu je nejnáročnější.

Boxové ustájení

Nejčastější typ ustájení ve stájích. Vhodný pro sportovní koně, pro klisny před ohřebením a po něm. Velikost boxu by ideálně měla splňovat rozměry 3,5m x 3,5m.

Vazné ustájení

V dnešní době se toto ustájení již moc nepoužívá. Z hlediska welfare není vhodný pro koně. Může být jako řadové nebo jednotlivé stání. Používá se u tažných koní, kde je nutné kombinovat toto ustájení s dostatkem pohybu. Což je důležité i u výše zmíněných ustájení (Navrátil, 2007).

Pastevní ustájení

Je nejpřirozenější a nejvýhodnější z hlediska pohody zvířat. Kůň je v podstatě celoročně ustájený na pastvinách, má dostatek pohybu. K dispozici musí být zajištěný nějaký přístřešek při nepřízní počasí nebo les, čistá voda a péče o tyto koně (je důležité sledovat zdravotní stav). Koně mezi sebou mají hierarchické vztahy a vzájemně se vychovávají (Fraser, 2010).

Tomuto ustájení se říká 24/7 což odpovídá 24 hodinám, 7 dní v týdnu venku. Cena tohoto ustájení je nejpříznivější. Nevýhodou pro někoho může být, že kůň je venku za jakéhokoliv počasí a člověk má pocit, že je mu zima apod. MVDr. Švehlová (2012, [on-line]) uvádí, že dobře osrstěný kůň, v dobré výživné kondici a navyklý včas na život venku se mrazům přizpůsobí, má-li neustálý přístup k senu.

Ceny měsíčního ustájení se pohybují v rozmezí zhruba od 2 000 – 15 000 Kč. Záleží na typu ustájení, službách spojených s ustájením a na geografickém umístění areálu. Také vybavení rozhoduje o ceně. Například zda má stáj výběhy, jízdárnu, halu, kolotoč... Při výběru ustájení je především důležité brát ohledy na koně, aby se v daném prostředí cítil dobře a zůstal zdravý. Nedílnou součástí každé stáje by měly být právě výběhy nebo pastviny (Beran, 2009).

3.12 Krmení

Neexistuje obecný návod na množství krmení pro výkonného koně. Každého musíme krmit individuálně, v závislosti na jeho metabolismu, denní práci či konstituci. Je na každém chovateli, aby svého koně posoudil a zvážil, jak a čím ho nakrmit. (Paalman, 1999)

Krmiva se dělí na objemná a jadrná. Objemná dále: na čerstvá (patevní porost), sušená (seno), konzervovaná (siláž ze zavadlé píce) a jadrná krmiva jsou statková (obiloviny – oves, ječmen, kukuřice) a průmyslová (např. otruby, sladový květ, cukrovarské řízky, rostlinné oleje). Jadrná krmiva jsou vhodná k vybalancování krmné dávky. Minimální množství objemného krmiva by mělo být 0,75 až 1% živé hmotnosti zvířete. Tedy pro 600 kg vážícího koně minimálně 4,5 – 6 kg objemného krmiva denně. Dále se do krmné dávky zařazují minerální a vitaminové směsi. V současné době jsou oblíbené komerční krmiva – granulované či extrudované⁴ směsi a müsli. Každý den kůň musí dostat také čistou a nezávadnou vodu, kterou by měl mít neustále k dispozici. Spotřeba vody se liší, kůň vypije denně zhruba 20-60 litrů (dostupné z www.schaumann.cz).

3.13 Ekologické zemědělství

Je moderní forma obhospodařování půdy, zemědělci nepoužívají chemické látky, syntetická hnojiva ani geneticky modifikované organismy. Cílem je zlepšovat životní prostředí a produkovat vysoce kvalitní potraviny. Pro chov zvířat je nutné zajistit přirozený způsob ustájení a dodržovat zásady welfare zvířat. Je zakázáno použití hormonálních přípravků a také preventivní podávání antibiotik. Ekologické zemědělce podporuje v rámci národních dotací a Programu rozvoje venkova Ministerstvo zemědělství. (Střelec a kol., 2004)

⁴ komponenty jsou šrotovány a procházejí extruzí – lepší využitelnost živin, zhoršení chuťové vlastnosti

3.14 Dotační politika

Ekologické zemědělství

Přímé platby vyplácí, administruje a kontroluje Státní zemědělský intervenční fond. Jsou poskytovány na hektar obhospodařované zemědělské půdy, evidované v rámci LPIS a jsou vypláceny ze zdrojů EU. Poskytování přímých plateb je v systému SAPS tzv. jednotná platba na plochu a je možné je zvýšit pomocí národních doplňkových plateb neboli Top-Up platby.

Většina dotací je vyplácena ze strukturálních fondů EU, prostřednictvím agroenvironmentálních programů, které jsou spolufinancovány z národních zdrojů. Zvláště jsou poskytovány dotace zemědělcům na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a to jako národní podpory, financované ze zdrojů ČR (Kouřilová, Pšenčík, Kopta, 2009).

Agroenvironmentální opatření (AEO)

Podporují hospodaření na zemědělské půdě, které přispívá ke zlepšení životního prostředí a k ochraně krajiny. Finanční podpora slouží, po dobu smluvního závazku (5 let), pro uhrazení nákladů spojených s opatřením a pro nahrazení snížených výnosů. AEO slouží jako základ pro udržitelné zemědělství. Zahrnuje další podopatření týkající se ekologického zemědělství, travních porostů, orné půdy a speciálních opatření. (Střelec a kol., 2004)

Méně příznivé oblasti (LFA)

Zahrnují dotace pro zemědělce hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami, např. horských, které jsou rozděleny podle nadmořské výšky. Mají zajistit optimální úroveň příjmů. Základní podmínkou při žádosti o dotaci je mít uvedenou zemědělskou půdu v evidenci LPIS.

Výše zmíněné dotace mají přispět a podpořit ekologické zemědělce v jejich ziskovosti, aby byla srovnatelná s konvenčními podniky (Kouřilová, Pšenčík, Kopta, 2009).

Národní programy týkající se chovu koní

Podle Zásad, vydaných Ministerstvem zemědělství, kterými jsou stanoveny podmínky pro poskytování dotací pro rok 2012 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů [2011, on-line] jsou následující vybrané programy:

„2. A. e. 2. c) Podpora příslušnému uznanému chovatelskému sdružení na klisnu za úspěšné absolvování zkoušky výkonnosti po zapsání do hlavní plemenné knihy (HPK) a plemenné knihy (PK).

- do 16 000 Kč na tříletou klisnu po základní zkoušce výkonnosti plemen český teplokrevník, slovenský teplokrevník,
- do 13 000 Kč na tříletou klisnu po základní zkoušce výkonnosti plemen českomoravský belgický kůň, norik a slezský norik,
- do 7 000 Kč na tříletou nebo čtyřletou klisnu po základní zkoušce výkonnosti ostatních plemen, pro která je v ČR vedena PK.

2. A. e. 2. d) Podpora osobě na zajištění plemenitby koní formou inseminace (z tohoto titulu nelze poskytovat dotaci na inseminační dávky získané od hřebců v majetku Zemských hřebčinců Písek, Tlumačov a Národního hřebčína Kladruby n. L.).

- do 2 900 Kč na klisnu zapsanou do plemenné knihy vedené v ČR, u které byla v roce 2012 potvrzena březost po připuštění formou inseminace v tomtéž roce semenem hřebců, kteří jsou zapsáni ve stejné plemenné knize. “ Další podmínka je, že klisna musí být zapuštěna pouze inseminačně.

4 Vlastní zpracování

4.1 Petra Vraná – soukromý zemědělec

Petra Vraná podniká od roku 1995, kdy byla zapsána do evidence zemědělského podnikatele (jako soukromý zemědělec) se zaměřením zemědělské výroby: Rostlinná výroba, živočišná výroba, práce, výkony a služby související výhradně se zemědělskou výrobou.

Podniká v Karlovarském kraji v obci Stráž nad Ohří (nadmořská výška 328 m n. m., průměrná roční teplota 7,8 °C). Hospodaří na 500 ha půdy, z toho 200 ha jsou pastviny. Hlavní výrobní orientací je živočišná výroba – produkce mladého zástavového skotu, chov koní dále výroba krmiv a údržba krajín v chráněných oblastech. Podnik hospodaří ekologicky od roku 2001.

Počet zaměstnanců je 5 stálých, kteří jsou ohodnoceni časovou mzdou. Jeden ze zaměstnanců zastává pozici ekonoma, vede daňovou evidenci podniku a využívá Portál farmáře. V oblasti chovu koní je jeden zaměstnanec, ostatní obstarávají chov skotu, výrobu rostlinných krmiv a údržbu krajiny.

Ekologický chov skotu je zaměřen na produkci masných plemen. V současné době Petra Vraná vlastní 140 krav a 3 plemenné býky plemene Aberdeen Angus. Skot je chován v létě volně na pastvinách, v zimě na krmeništi, kde je zajištěn denní přísun krmiv. Od roku 1995 nastala povinnost pro chovatele vést evidenci hospodářských zvířat, dle veterinárního a šlechtitelského zákona. Na základě evidence jsou poskytovány dotace na LFA (horská oblast) a AEO (ošetřování travních porostů). Evidenci zastřešuje Českomoravská evidence chovatelů a. s. Ústřední evidenci koní všech plemen⁵ vede Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s. p. o.

Zdroj příjmů tvoří z 90% dotace – LFA, SAPS, Top-Up, AEO dále prodej ekologického zástavového skotu a sena, sportovních koní a zimní údržba pro obec a silnice Karlovarského kraje.

⁵ vyjma anglického plnokrevníka a klusáka – evidenci provádí Jockey club ČR a Česká klusácká asociace

Hospodářský výsledek podniku je za poslední 4 roky mírně ziskový, jedná se zhruba o 150 – 300 tisíc Kč ročně. Za rok 2012 je hospodářský výsledek podniku ziskový ve výši 269 000 Kč.

Chov koní tvoří jednu z činností podniku, v práci je hodnoceno její hospodaření. Pro porovnání nákladů a výnosů byl zvolen rok 2012. Z důvodu hodnocení pouze jedné z činností podniku je i výše příjmů z dotací rozpočtena a uvedena jen pro chov koní.

4.2 Chov koní

Jednou z činností podniku je chov sportovních koní v oddíle TJ Statek Stráž nad Ohří. Hlavním cílem je odchov zdravých, kvalitních koní se sportovními předpoklady, a to jak parkurovými, drezurními či všestrannými. Důkazem, že chov je úspěšný, jsou například přední ocenění na oblastních přehlídkách 3. letých klisen. V roce 2004 získala klisna Gejša 2. místo ve Svržně, v roce 2006 obsadila klisna Picadela 3. místo v Bernarticích, obě tyto klisny jsou nyní v chovu a prvenství získala v roce 2010 klisna Queen Bonny, která je doposud v tréninku.

Chov koní je zaměřen na plemena Český teplokrevník a Slovenský teplokrevník. Další plemena chovaná na statku jsou Anglický plnokrevník, Quarter Horse, Appaloosa Horse a Durynský teplokrevník, tyto koně mají v majetku převážně soukromníci. V roce 2012 bylo ve Stráži ustájeno 24 koní, z nichž 10 koní je vlastních a 14 patří soukromým majitelům. Vlastních chovných klisen je nyní 5. V roce 2013 je očekáváno narození 7 hříbat.

Pastevní ustájení

Pozemky tvoří z velké části pastviny s rozlohou 30 ha. Jedná se o 2 oddělené samostatné výběhy s možností přístupu k vodě, při nepřízní počasí do přístřešku či lesa. Výběhy jsou mírně kopcovité a prostorné. Jeden z výběhů slouží pro mladé hřebce, nejčastěji do tří let věku a starší valachy, kteří jsou v režimu 24/7. Denní režim u těchto koní spočívá v ranním a večerním krmení jádrem – ovsem, kdy se také kontroluje jejich zdravotní stav. K dispozici mají přístřešek o rozměrech 12 x 4,5 m a volný přístup do lesa. Seno, solný liz a voda je ad-libitum. Slámu a seno dováží pracovníci traktorem dle potřeby. V zimních měsících se krmí i senáží. Většina těchto ustájených koní (5 ze 7) patří soukromníkům. Majitelé za nimi dojíždějí dle svých možností či uvážení. Hřebci

nezůstávají nadále v chovu, tudíž jsou prodáni nebo si je majitelé okolo třetího roku jejich věku odvázejí na výcvik. Zároveň začátkem jara jsou-li v chovu další mladí hřebci - roční, jsou z boxového ustájení převedeni na pastevní, kde mezi sebou vyrůstají a vychovávají se opět až do jejich minimálně tří let. Rozpočítané denní náklady pro jednoho koně v pastevním typu ustájení jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 1: *Náklady na pastevní ustájení za rok 2012*

Pastevní ustájení	
Druh	Cena v Kč/den/kůň (bez DPH)
Oves	10
Seno	20
Sláma	15
Voda	12
Sůl	0,3
Mzda ošetřovatele	0,5
Opravy	2
Odvoz hnoje	1,5
Celkem	61,3

Zdroj: vlastní zpracování

Stáj si zajišťuje vlastní výrobu objemných krmiv. Malá část z rostlinné výroby slouží k prodeji, viz tabulka 2. Výnosy z prodeje pokryjí část nákladů na tuto výrobu.

Tabulka 2: *Prodej z RV za rok 2012*

	Seno	Senáž
Cena v Kč/ks	500	700
K prodeji/ks	100	150
Celkem Kč	50 000	105 000

Zdroj: vlastní zpracování

Boxové ustájení

Stáj je kamenná s kapacitou 16 boxů, z toho čtyři jsou klasické o rozměrech 3,5 x 4 metry, dva o něco málo menší 3,5 x 3m a deset prostorných 5 x 4m, které jsou určené především pro chovné klisny. Denně tyto boxy ošetřovatel místuje, nastýlá slámou a dává seno. Voda je k dispozici z automatických napáječek. Oddíloví členi zastávají funkci ošetřovatele 1x za 14 dní o víkendu. Konají se zde také praxe Střední zemědělské školy Dalovice, kdy praktikanti pod dohledem vykonávají potřebnou práci spojenou s koňmi ve stáji a učí se základům chovu koní a jezdeckví. Škole patří tři klisny, které jsou zde ustájené. V Tabulce 3 jsou rozpočítané denní náklady pro jednoho koně v boxovém ustájení.

Tabulka 3: *Náklady na boxové ustájení za rok 2012*

Boxové ustájení	
Druh	Cena v Kč/den/kůň (bez DPH)
Oves	10
Seno	20
Sláma	15
Voda	12
Sůl	0,3
Mzda ošetřovatele	25
Elektrika	8,3
Odvoz hnoje	6
Opravy	7,3
Krmné doplňky	2,2
Celkem	106,1

Zdroj: vlastní zpracování

Koně ve stáji jsou rovněž krmeni jádrem ráno a večer, podle potřeby dostávají ještě krmné doplňky. Po ranním krmení se pouštějí do druhého výběhu, kde jsou v podstatě celý den, záleží na ročním období, počasí, zda jsou čerstvě ohřeбенé a na noc se zahánějí zpět do boxů. Na podzim a v zimě pracovníci do výběhu navážejí seno nebo senáž, též dle

potřeby. Vysoké stropy (cca 3m) ve stáji zajišťují její vzdušnost. Prašnost denního provozu je omezena, díky dobré cirkulaci vzduchu – větráním. Výhodou také je, že koně nejsou v době místování ve stáji.

Součástí stáje je vytápěná sedlovna, klubovna a sociální zařízení včetně menší kuchyně. Ceny elektřiny a vody tvoří část ustájení, dále jsou částečně rozpočítány mezi členy oddílu, kteří měsíčně platí příspěvky ve výši 100 Kč. Tyto příspěvky uhradí i běžně potřebné věci, jako hygienické potřeby, mazání na sedla atp.

Pro výcvik koní slouží kruhová jízdárna s pískovým povrchem, vybudovaná v roce 2006. Náklady na postavení byly vyčísleny na 8 000Kč, z toho 2 000Kč na materiál a 6 000Kč písek. Každoročně jsou prováděny drobné opravy, popřípadě doplnění písku, hrazené z ustájení z nákladové položky „opravy“. Odhadovaná výše těchto nákladů je 1 500 Kč.

Opravy zahrnují dále vymalování stáje včetně desinfekce, které je prováděno pravidelně 1 x za rok, náklady jsou v hodnotě 5 000 Kč.

TJ Statek Stráž má ohrazené výběhy elektrickým ohradníkem, k vybudování bylo zapotřebí 5 km pásky za 6 Kč/m a pořízení zdroje impulsů kalkulovaného na 15 000 Kč. Každoročně je nutné obhospodařit pastviny a opravit škody, vzniklé na ohradách ve výbězích, způsobené lesní zvěří. Pravidelně po zimě a dále jsou průběžně kontrolovány, popřípadě dodatečně upravovány. Náklady na roční údržbu ohrad jsou také započítány do položky „opravy“ a pohybují se v průměru okolo 3 000 Kč. Zahrnují nakoupený materiál a mzdu zaměstnance.

K ošetření pastvin patří smykování, které se provádí na jaře a na podzim. Představuje rozhrnutí výkalů a urovnání nerovností, zároveň snižuje riziko rozmnožení parazitů. K zabránění dozrání a vysemenění plevelů se provádí tzv. přesekání nedopasků, a to minimálně dvakrát za rok. Průměrné náklady vynaložené ročně na údržbu pastvin jsou ve výši 10 000 Kč. Taktéž započítány do ustájení v opravách.

Náklady pastevního a boxového ustájení

Souhrn nákladů pastevního a boxového ustájení je v Tabulce 4. Ceny jsou navýšeny o 20% DPH a je k nim přičten zisk pro majitele, za tyto ceny je účtováno ustájení soukromým majitelům.

Tabulka 4: *Cena ustájení pro jednoho soukromého koně za měsíc (ceny včetně 20% DPH v Kč)*

Typ ustájení	Měsíční náklady	Účtováno	Zisk pro majitele
Pastevní	2 207	2 350	143
Boxové	3 820	4 200	380

Zdroj: vlastní zpracování

Dalšími náklady, které pravidelně vznikají, jsou na veterinární služby a na kováře. Tyto náklady již nejsou zahrnuty v ceně ustájení.

Náklady na přípuštění

Ošetřovatel kontroluje zdravotní stav všech koní, zvýšenou pozornost věnuje klisnám v období před a po ohřebení. Sleduje a zaznamenává říji, která je klíčová pro přípuštění dané klisny. Reprodukce koní je prováděna především umělou inseminací. Po vysledování říje, následuje vybrání vhodného hřebce a objednání semene. V první dávce se hradí záloha na hřebce, nejčastěji 2 000 Kč, a další dávka semene stojí 740 Kč včetně daně. Dopltek zbytku ceny se hradí do 2 měsíců.

Tabulka 5: *Náklady na přípuštění*

Přípuštění klisny inseminací	
Úkon	Cena v Kč vč. DPH
Sono + vyšetření	750
Cestovné	450
1. dávka	2 700
Inseminace	700
Inseminace další dávky	740
Sono + vyšetření + cestovné	1 200
Vyšetření rané březosti	750
Dopltek majiteli hřebce	4 000
Celkem	11 290

Zdroj: vlastní zpracování

Příklad vyčíslení nákladů na připuštění jedné klisny, viz Tabulka 5. Byl vybrán plemenný hřebec Galandro ZH za 6 000 Kč. Bere se v úvahu zabřeznutí klisny na první říji (připouštěcí období začíná 1. 2., končí 30. 9.).

Výsledné náklady se mohou lišit, záleží především na výběru hřebce a jeho ceně. Doplatek majiteli plemníka se hradí až po zjištění rané březosti klisny. V případě, že se nepodaří klisnu připustit na první říji, tak s každým dalším připouštěním vzrostou náklady o 7 290 Kč. Vlastní říje klisny trvá v průměru 7 - 8 dní. Inseminační dávka po připuštění je životaschopná 48 hodin, z toho vyplývá, že na průměrnou říji, je potřeba 3-4 dávky. Zkušení veterinární lékaři, inseminátoři, kteří se reprodukcí klisen zabývají dlouho a mají potřebnou praxi, jsou schopni klisnu vyšetřit a připustit v určitou hodinu na jednu dávku spermatu.

V případě chovných klisen Petry Vrané, z pěti tří zůstaly březí hned po první říji a dvě zabřezly na podruhé. Celkové náklady dosáhly částky 71 030 Kč, kalkulace v Tabulce 6.

Tabulka 6: *Vynaložené náklady na připuštění za rok 2012*

Náklady	Zabřeznutí klisny	
	1. říje	2. říje
Cena připuštění v Kč	7 290	14 580
Počet klisen	3	2
Celkové náklady v Kč	33 870	37 160

Zdroj: vlastní zpracování

Ostatní veterinární náklady

Jedenkrát za rok jsou koně očkovaní proti chřipce a tetanu. Cena této vakcinace je 500Kč. Narozené hříbě nebo koně, který nebyl dosud očkován, je nutné naočkovat dle očkovacího schématu. Př. První vakcína bude aplikována ve věku 3 měsíců hříběte, druhá za měsíc a další za půl roku. Cena všech tří vakcinací je 1 500 Kč.

Alespoň dvakrát ročně koně podstoupí odčervení, které není povinné, ale je nezbytné. Na trhu existuje široká škála preparátů, lišící se především cenami. Mezi

nejdražší patří pasty. Výhodou stáje je, že odebírá pro všechny koně hromadně a majitelka tak získává určitou množstevní slevu. Cena je v rozmezí od 200 – 1 500 Kč.

Náklady za běžnou veterinární péči pro 10 vlastních koní byly v roce 2012 fakturovány na 13 000 Kč.

Každý majitel by však měl očekávat určité mimořádné (nepředvídatelné) náklady spojené s chovem, záleží na zdravotním stavu koně, stáří a v úvahu bychom měli brát také úrazy, nemoci. Suma těchto nákladů je odhadnuta na 5 000 až 20 000 Kč. Nevšedním příkladem je těžká kolika, kuň bude muset být převezen a operován na klinice v Brně, cena s léčbou dosáhne i 50 000 Kč.

Náklady na kováře

Majitel koně má také povinnost zajistit koni korekturu nebo kování kopyt kovářem v pravidelných intervalech, dle potřeby koně. Nejčastěji se provádí za šest až osm týdnů, za rok 6-7x. V následující tabulce jsou uvedeny ceny služeb kováře z Karlovarského kraje.

Tabulka 7: *Ceny kováře vč. DPH (v Kč)*

Druh	Cena
Strouhání	400
Kování jen přední	650
Kování komplet	900

Zdroj: vlastní zpracování

Klisny v majetku Petry Vrané jsou kovány na přední nohy po většinu roku, před ohřebením se jim podkovy sundají a hříbatům se provádí korektura kopyt.

Roční náklady na kováře za rok 2012 dosáhly hodnoty 28 250 Kč.

Příjmy z dotací

Sazba dotace AEO – ekologické zemědělství pro travní porost činí 1 100Kč/ha. V oblasti chovu koní je výměra 30 ha pastvin. Celkovým ročním příjmem pro chov koní je dotace ve výši 33 000 Kč.

V roce 2012 nebyly v chovu žádné tříleté klisny, které by se mohly zúčastnit zkoušky výkonnosti a splnit tak nárok na získání národního programu. Rovněž v témže

roce nemohla Petra Vraná zažádat ani o druhý zmíněný program z teoretické části (2.A.e.2.d), protože plemenný hřebec Galandro ZH je v majetku právě Zemského hřebčince Písek.

4.3 Souhrn ročních nákladů

Celkové roční náklady týkající se chovu koní za rok 2012 zobrazuje Tabulka 8. Nákladová položka „Ustájení“ zahrnuje vynaložené náklady za 7 koní v boxovém a 3 koně v pastevním typu ustájení. Hodnota mimořádných nákladů (položka úrazy) má minimální částku, a to z toho důvodu, že se za uplynulý rok naštěstí nestal žádnému koni vážný úraz. Prostředky byly vynaloženy částečně na léčbu hříběte, které pravděpodobně bylo nakopnuto od jiného koně. Dále na bylinné přípravky proti kašli.

Tabulka 8: *Celkové náklady na chov koní v roce 2012*

Nákladová položka	Roční suma v Kč
Ustájení	400 332
Připouštění klisen	71 030
Veterinární péče	13 000
Úrazy	5 000
Kovář	28 250
Celkem	517 612

Zdroj: vlastní zpracování

4.4 Souhrn ročních výnosů

Celkové výnosy jsou uvedeny v Tabulce 9. Jsou tvořeny z ustájení od soukromých majitelů. V boxovém ustájení je jich 9 a v pastevním typu 5. V červenci byl prodán čtyřletý valach vlastního chovu, o tuto částku jsou také navýšené výnosy.

Tabulka 9: Celkové výnosy z chovu koní v roce 2012

Výnosová položka	Roční suma v Kč
Ustájení	512 350
Prodej koně	70 000
Celkem	582 350

Zdroj: vlastní zpracování

4.5 Výsledek hospodaření roku 2012

Náklady: 517 612 Kč

Výnosy: 582 350 Kč

VH Zisk: 64 738 Kč

Rozdíl mezi výnosy a náklady je kladný, v hodnotě 64 738 Kč. Toho je dosaženo především díky prodeji koně. V příštím roce je plánovaný prodej celkem 4 koní, z toho 3 mladí. Náklady jsou očekávány o něco větší, díky zvýšené sazbě DPH.

Celkové příjmy z dotací za rok 2012 jsou ve výši 33 000 Kč a byly využity především k nákupu ekologického ovsa.

4.6 Finanční analýza poměrových ukazatelů

Rentabilita nákladů (2) = 0,13 Kč a vyjadřuje, že 1 Kč vynaložených nákladů vytvoří 0,13 Kč zisku.

Rentabilita tržeb (3) = 0,11 Kč a říká, že 1 Kč celkových tržeb tvoří 0,11 Kč zisku.

Nákladovost tržeb (4) = 0,89 Kč a znamená, že na 1 Kč tržeb (výnosů) připadá 0,89 Kč nákladů.

Výsledky těchto poměrových ukazatelů za rok 2012 jsou v optimálních hodnotách, což svědčí o dobré finanční situaci roku.

4.7 Kůň jako koníček

Druhá část vlastního zpracování je věnována kalkulaci nákladů spojených s chovem sportovního koně pro člověka, který má koně jako svého koníčka.

Cena koně

Za kolik lze koupit koně? Nejprve je vhodné se zamyslet a rozhodnout k jakému účelu koně chceme využívat. Sportovní kůň, již s dosaženou výkonností má hodnotu od 100 000 Kč a výše, záleží samozřejmě na stupni výkonnosti, které dosáhl a na jeho zdravotním stavu, věku a v neposlední řadě na jeho charakteru. Sháníme-li koně či ponyho pro začínající dítě, je vhodné zaměřit se právě na již prověřené a spolehlivé jedince, kteří v začátcích jezdeckví poskytnou získat dítěti důvěru. Cena takového koně/ponyho se pohybuje v rozmezí zhruba 40 000 – 150 000 Kč, kdy rozhoduje věk koně a další výše zmíněné aspekty.

V dnešní době, kdy je trh zahlcen nabídkou koní, záleží také na plemenné příslušnosti. Nejsnadněji a nejlevněji lze pořídit vysloužilého či vyřazeného anglického plnokrevníka z dostihů, jehož pořizovací cena se pohybuje od 15 000 Kč.

Naopak zvyšující trend v chovu koní, zaznamenává chov amerických plemen, která původně sloužila jako pomoc při nahánění dobytka, v ČR nacházejí uplatnění jak ve westernovém sportu, tak v aktivní rekreaci. Cena klisny plemene Appaloosa Horse je od 90 000 Kč.

Z pohledu chovatele teplokrevného koně je ekonomicky výhodnější prodat koně vlastního chovu ve třech letech, alespoň obsednutého, což navyšuje jeho cenu a tím i zajištění vyššího zisku chovateli. Pro představu cena ročního koně Českého teplokrevníka se sportovními předpoklady je v průměru 30 000 Kč, dvouletého 45 000 Kč a tříletého-neobsednutého 65 000 Kč, tříletého – obsednutého 75 000 Kč.

Při pořizování koně většinou neexistuje výhodná koupě. Chceme-li kvalitního a zdravého jedince do sportu, nevyplácí se v tomto případě šetřit. Budoucí náklady na koně budou stejné, ať máme koně za 10 000 Kč či za 100 000 Kč. Důležité je také hned při výběru zajistit konzultaci s odborníkem (např. trenérem) a veterinářem, aby se předešlo pozdějším nežádoucím situacím.

Výstroj

Pořízení koně představuje pouze část vynaložených nákladů. Novému majiteli vznikají další povinnosti a s nimi spojené pravidelné náklady, jako: zajistit koni ustájení, podkováře, veterináře. Průměrná délka věku koně je 20 - 30 let, počítáme tedy s povinnostmi

a možností se po tuto dobu o koně postarat. K tomu je dobré vymezit si náš čas, který nejlépe denně koni věnujeme. Z praxe jsou to alespoň 2 hodiny denně.

Máme - li ambice do sportu, neobejdeme se bez kvalitního trenéra a jeho služeb a potřebného vybavení. Nedílnou součástí jezdeckví tvoří výstroj pro koně a jezdce. Ta je odlišná podle způsobu ježdění – anglický nebo westernový. Vždy platí, že by měla být jednoduchá a především účelná, důraz je kladen na bezpečnost. Využijí zde svých zkušeností a vyčíslím, kolik stojí výbava pro koně a jezdce anglického způsobu ježdění (viz Tabulky 10, 11 a 12) dále jak nákladné je účastnit se závodů.

Výstroj pro koně

Základní výstroj pro koně můžeme rozdělit na uzdění a sedlo, dále příslušenství. Bude se opět lišit danou jezdeckou disciplínou. Pokročilejší drezurní jezdci používají místo uzdečky uzdu, která má dvě udidla a dva páry otěží a drezurní sedlo, které pomáhá jezdcům ke vzpřímenému drezurnímu sedu. Pro parkury slouží skokové sedlo s bočnicemi posunutými více dopředu, než u drezurních sedel a nejčastějším typem uzdění je uzdečka. Kompromisem mezi těmito dvěma disciplínami je sedlo všestranné, které slouží jako sedlo pro začátečníky nebo hobby jezdce.

Při koupi sedla musíme dokoupit zvláště příslušenství. Podbřišník, sloužící k upevnění, třmeny a třmenové řemeny. Dále podsedlovou dečku, a pokud je třeba tak i korekční podložku, která tlumí nárazy dosedajícího jezdce. Pro ochranu končetin koně slouží kamaše nebo bandáže. Na trhu již existují nejrůznější druhy, přímo pro drezuru, parkur či všestrannost. Za běžnou součást výstroje sportovního koně lze považovat i nepřeberné množství dek. Od letních, síťovaných, odpocovacích až po zimní, nepromokavé, prodyšné termodeky nebo i teplé stájové deky. Pro manipulaci s koněm ve stáji či ve výběhu slouží ohlávka a vodítko, k péči o koňskou srst používáme čištění a kosmetiku určenou přímo pro koně (repelenty, kondicionéry, mazání na kopyta).

Tabulka 10: *Ceny potřeb pro koně (v Kč)*

Věc	Cena
Skokové sedlo	22 000
Podbřišník	1 250
Třmenové řemeny	900
Třmeny bezpečnostní	1 400
Poprsník	1 950
Uzdečka vč. otěží	1590
Udidlo	530
Podsedlová dečka 2x	1 100
Gelová dečka	1 000
Čabraka	250
Kamaše	790
Bandáže a podložky	1 155
Ohlávka a vodítko 2x	800
Lonž	240
Odpocovací deka	700
Bederka	690
Lehká deka	1 100
Termodeka 2x	3 880
Čištění + kosmetika	1 660
Péče o kožené výrobky	575
Celkem	43 560

Zdroj: vlastní zpracování

Další příslušenství pro závodní koně jsou transportní kamaše, chránící nohy koně při přepravě a chránič ocasu. Závodní podsedlová dečka a čabraka a nově i identifikační číslo, které musí být na koni viditelné.

Tabulka 11: *Ceny závodních potřeb pro koně (v Kč)*

Věc	Cena
Transportní kamaše	1 700
Chráníč ocasu	380
Podsedlová dečka a čabraka	2 000
Identifikační číslo	130
Celkem	4 210

Zdroj: vlastní zpracování

Výstroj pro jezdce

Základní a povinnou výstrojí je bezpečnostní tříbodová helma, pro děti bezpečnostní vesta. Dalším jezdcovým vybavením jsou jezdecké kalhoty (rajtky, pantalon), kotníkové boty, nazývané perka, minichaps, které chrání holeně jezdce a rukavice. K zesílení pomůcek pomůže bičík. Pro závodní jezdce ještě navíc jezdecké sako, košile a bílé rajtky.

Tabulka 12: *Ceny potřeb pro jezdce (v Kč)*

Věc	Cena
Helma	2 100
Rajtky 2x	3 000
Perka	1 400
Minichaps	850
Rukavice 2x	600
Bičík	270
Závodní oblečení	6 400
Celkem	14 620

Zdroj: vlastní zpracování

V současné době je více než uspokojující nabídka jezdeckých potřeb, lze nakupovat i přes e-shopy. Cenové rozpětí je široké, záleží na kvalitě, ale také na značce a módě. Celková výše nákladů na jezdeckou výstroj pro koně a jezdce, s předpokladem, že se

budou účastnit především parkurových závodů, dosahuje výše 62 390 Kč. Tato částka je pouze orientační, jelikož každý preferuje něco jiného. Zahrnuty byly takové položky, které jsem osobně koupila anebo je v budoucnu plánuji dokoupit. Většina se dá zařadit do středně kvalitních výrobků. Ceny jezdeckých potřeb jsou z internetových stránek firem Dance and Jump, Elisabeth Cheb, Equiservis, a Jana Horse.

Ostatní náklady

Z výše uvedeného vyplývá, že samostatná koupě koně je pouze prvotním nákladem. Pokud započítáme i ostatní roční náklady jako ustájení, které je u sportovní stáje vyšší, než u mé rozpracované chovné (64 800 Kč), podkováře (4 550 Kč) a běžné veterinární úkony, jako očkování a odčervení (1 300 Kč) dostaneme částku ve výši 70 650 Kč

Náklady na závodění

Tréninkové hodiny s trenérem jsou nezbytné, plánujeme – li závodit. Ceny jsou opět různé. Výhodou je mít trenéra přímo v areálu, kde je náš kůň ustájen. V případě, že trenér dojíždí, tak cena narůstá o cestovné. Roční náklady na trenéra – 2x týdně trénink, 350 Kč za výcvikovou hodinu, jsou ve výši 33 600 Kč.

Parkurové závody jsou pořádány po celé ČR, lze si vybírat ze spousty míst. Pořádají se jak jednodenní, tak dvoudenní u všestrannosti i třídní závody. Náklady se budou odvíjet od vzdálenosti místa závodů a stupně obtížnosti i podle disciplíny.

Příklad jednodenního výjezdu na parkurové závody v Karlovarské oblasti. Závody budou pořádány 20 km od domovské stáje, kůň bude startovat ve dvou soutěžích. Cena za dopravu 480 Kč, startovné 400 Kč a 350 Kč za účast trenéra při závodech. Celkové náklady na jednodenní závody jsou zhruba ve výši 1 230 Kč. V případě, že vyjedeme alespoň 5x za rok, náklady dosáhnou výše 6 150 Kč.

U vícedenních závodů je nutné započítat ještě náklady na ustájení a stravné. Účast na takovýchto závodech bude minimálně 2x dražší, než u výše zmíněného příkladu.

Z jednotlivých rozpočtených nákladových položek vycházejí celkové roční náklady na chov sportovního koně (s tréninkem a následnou účastí na závodech) pro soukromého majitele na 110 400 Kč. Pokud si pořizujeme nového skokového koně (za 100 000 Kč) a k tomu jezdecké vybavení jak pro koně, tak jezdce, částka dosáhne 272 790 Kč.

5 Zhodnocení výsledků

Celkové náklady na chov koní v roce 2012 byly rozpočítány dle skutečně vynaložených nákladů - z přijatých faktur a část nákladů byla odhadnuta majitelkou na základě zjištěných výsledků minulých let. Účetnictví je vedeno daňovou evidencí za celý podnik, některé položky tak bylo obtížné nebo zcela nemožné přesně zjistit.

Vypočtené měsíční náklady na ustájení činí 2 207 Kč pro pastevní a 3 820 Kč pro boxové ustájení. V ustájení jsou zahrnuté fixní náklady (mzda ošetřovatele, energie), nepřímé náklady (opravy, spotřeba materiálu), a rozpočítané náklady na krmivo, dle spotřebovaného denního množství. Celkové roční náklady na ustájení pro 7 vlastních koní v boxech a 3 koně na pastvě jsou pro rok 2012 ve výši 400 332 Kč.

Druhou nejvíce nákladnou položku tvoří náklady spojené s připouštěním klisen, které byly vyčísleny na 71 030 Kč pro 5 chovných klisen. Tato částka se odvíjí podle ceny vybraného hřebce a úspěšnosti připouštění, u Petry Vrané zabřezly 3 klisny na první říji, u 2 klisen se připouštění opakovalo. V některých případech se stává, že se klisnu nepodaří připustit vůbec, dá se tedy říci, že rok 2012 byl v této oblasti úspěšný.

K dalším nákladům patří běžné veterinární úkony, jako odčervení, očkování a v případě úrazu nebo nemoci i ošetření a léčba. Takové náklady jsou individuální, u chovné stáje dosáhly částky 18 000 Kč. Náklady byly minimální a to z důvodu, že koně neprodělali vážnější úraz či nemoc.

Náklady na kováře byly fakturovány na 28 250 Kč. Chovné klisny jsou po většinu roku kované na přední nohy, protože jsou využívány i k jezdeckým účelům, ostatním mladým koním a hříbatům je pravidelně poskytnuta základní úprava kopyt.

Majitelce stáje vznikly za rok 2012 celkové roční náklady ve výši 517 612 Kč.

Výnosy chovné stáje plynou nejvíce z ustájení soukromých koní. Měsíční částka ustájení je kalkulována pro pastevní ustájení na 2 350 Kč a boxové ustájení 4 200 Kč. V Karlovarském kraji není moc chovných stájí, které zajišťují takové podmínky jako hodnocená stáj Petry Vrané. To dokazuje i to, že kapacita boxového ustájení je plně využita. A v pastevním ustájení je většina koní soukromých, kteří jsou zde nejčastěji od 1 do 3. let věku. Výnosy z ustájení byly v hodnotě 512 350 Kč.

Další výnosy jsou z prodeje koní. Liší se podle nabídky koní k prodeji v daném roce a jejich cenách. Za minulý rok výnosy dosáhly 70 000 Kč, kdy byl prodán čtyřletý neobsednutý valach vlastního chovu.

Celkové výnosy roku 2012 byly vyčísleny na 582 350 Kč.

V případě této chovné stáje byl výsledek hospodaření zisk ve výši 64 738 Kč. Stáj tedy nebyla závislá v roce 2012 na přijatých dotacích. Příjmy z dotací byly poskytnuty pro celý podnik, na chov koní byly pro znázornění vyčísleny dotace spojené s ekologickým typem zemědělství v částce 33 000 Kč. Tato částka nebyla započtena do výnosů, ale v úvahu se bralo její vynaložení především na nákup ekologického ovsa.

V druhé části jsou vyčísleny náklady na chov koně z pohledu lidí, kteří se chovem neživí. Věnují se jim ve svém volném čase a je to jejich hobby. Z důvodu největší obliby parkurového sportu jsou náklady zaměřeny na chov sportovního skokového koně.

Cena koně je určována podle plemene, věku, zdravotního stavu nebo dosažené výkonnosti ve sportu. V případě, že pořizujeme kvalitního sportovního koně, nevyplácí se šetřit. Peněžní hodnota mladého sportovního koně je od 65 000 Kč, kůň s již dosaženou minimální výkonností v parkurech bude stát od 100 000 Kč a výše.

Cena kompletní výstroje pro skokového koně je ve výši 47 770 Kč a zcela nová výstroj pro jezdce včetně závodního oblečení se pohybuje v částce 14 620 Kč. Celkové náklady na skokovou výstroj i se závodními potřebami jsou v hodnotě 62 390 Kč.

Ostatní roční náklady, které budou pravidelné vznikat ze služeb ustájení, podkováře a veterináře jsou vyčísleny na 70 650 Kč. Ceny ustájení jsou ve sportovní stáji vyšší, než u chovné. Záleží především na vybavenosti stáje (jízdárna, hala, trenér). Ceny výcvikových hodin se liší podle výběru trenéra, v průměru jsou od 350 Kč za lekci. Ročně tak vynaložíme za trenérové služby 33 600 Kč, v případě dvou lekcí v týdnu. Tyto náklady jsou nezbytné, jestliže chceme závodit.

Náklady na jednodenní parkurové závody pořádané v Karlovarském kraji jsou zhruba v hodnotě 1 230 Kč. Bude záležet na vzdálenosti od domovské stáje a cenách startovného. Vyjedeme – li 5 x za rok na závody, náklady budou cca ve výši 6 150 Kč.

Z jednotlivých nákladových položek jsou vypočtené celkové roční náklady na chov sportovního skokového koně a s účastí na závodech v hodnotě 110 400 Kč (za předpokladu, že již koně i veškerou výstroj vlastníme). Měsíční náklady tak jsou v hodnotě 9 200 Kč, s porovnáním s minimální mzdou v hodnotě 8 000 Kč jsou náklady pro takového

člověka nemožné. Všeobecně je sport na vyšší úrovni nákladný, u jezdeckého sportu to platí i na té nejnižší úrovni. U koní se pohybují převážně movití lidé, kteří si chov sportovního koně mohou dovolit.

6 Závěr

Ze zhodnocených výsledků chovné stáje Petry Vrané, lze usuzovat, že chov koní je soběstačný. Bylo hodnoceno jeho hospodaření za 1 rok, kvůli přehlednému rozpracování vynaložených nákladů. Náklady a výnosy se v posledních letech daného podniku nijak výrazně nemění, cílem tedy bylo poskytnout obraz o ročních nákladech v chovu koní a dále určit, zda je ekonomicky výhodné chovat koně a nastínit problematiku dotací v oblasti chovu koní.

Hospodaření hodnocené stáje za rok 2012 bylo příznivé, výsledek hospodaření byl zisk ve výši 64 738 Kč. Zisku bylo dosaženo především díky prodeji mladého odchovaného koně a také díky úměrnému počtu vlastních a soukromých koní. Podnik daný rok nebyl závislý na přijatých dotacích, ale pomohly ke snížení nákladů při koupi ekologického jadrného krmiva. Národní dotace týkající se chovu koní představují částečný příjem, ale vzhledem k nákladnému odchovu vlastního koně či k jeho následné přípravě na závody, jsou tyto dotace spíše symbolické.

V roce 2012 nebyla možnost žádat o národní podpory, týkající se chovu koní jelikož v chovu nebyly žádné tříleté klisny, které by se účastnily zkoušek výkonnosti. V oblasti reprodukce byl vybrán plemenný hřebec v majetku Zemského hřebčince Písek, na kterého se národní dotace také nevztahují. Příjem z dotací, v případě chovu koní Petry Vrané, byl poskytnut v rámci agroenvironmentálního opatření na program ekologické zemědělství. Poskytnutá částka činila 33 000 Kč, kdy částečně uhradila nákup ekologického ovsa.

Zda je ekonomicky výhodné chovat koně v České republice nelze jednoznačně určit pro všechny stejně. Záleží na hospodaření dané stáje, jaké jsou celkové podmínky pro chov koní, a v neposlední řadě je důležitá také pověst podniku. Na základě posledních dvou zmiňovaných faktorů se budou odvíjet naše výnosy. Potencionální zákazníci se podle toho budou rozhodovat, zda si ustájí koně právě v naší stáji nebo zda si pořídí koně od nás. Chovná stáj TJ Statek Stráž zajišťuje vynikající podmínky pro odchov hříběte, díky

rozlehlým výběhům a rovněž má v této oblasti dobré jméno za dobu své působnosti. Vyplyvá to i z dlouhodobé obsazenosti boxového ustájení a ze zájmu veřejnosti ustájit si hříbě na odchov právě v této stáji. Pro TJ Statek Stráž lze tedy konstatovat, že je ekonomicky výhodné podnikat v oblasti chovu koní.

Všeobecně jsou pro chovnou stáj nejdůležitější pravidelné příjmy od ustájených koní a následný prodej vlastních koní.

Z ekonomického hlediska by bylo možné do budoucna navýšit ceny ustájení a tím zajistit stáji vyšší příjmy, jelikož podobných stájí umožňující srovnatelné podmínky odchovu v Karlovarském kraji moc není anebo mají ceny ustájení vyšší. Dalším doporučením v oblasti reprodukce je připouštět klisny jiným plemenným hřebcem, na kterého by bylo možné čerpat národní typ podpory.

Z důvodu narůstajícího zájmu společnosti o koně bylo dále zpracováno, jak nákladné je pořízení koně a jaké jsou další náklady spojené s jeho vlastnictvím. Konec lze pořídit od 15 000 Kč až za několik statisíců či miliónů. Ceny se odvíjejí od plemene koně, stáří, zdravotního stavu a připravenosti koně do sportu.

Celkové roční náklady na chov sportovního koně (s tréninkem a následnou účastí na závodech) dosahují částky 110 400 Kč. Pokud si pořizujeme nového skokového koně (za 100 000 Kč) a k tomu jezdecké vybavení jak pro koně, tak jezdce, částka dosáhne 272 790 Kč.

Vlastnit koně (speciálně skokového) a účastnit se závodů je finančně dost nákladná záležitost. Koupě koně tvoří část nákladů, které vynaložíme v průběhu jeho vlastnictví. Ostatní náklady na ustájení, kováře a veterináře budeme muset hradit jak za výhodně pořízeného koně, tak za koně odpovídajícího své ceně. Je tedy nejdůležitější při pořízení vybrat takového koně, který bude splňovat většinu našich požadavků na něj.

7 Seznam použitých zdrojů

1. BERAN, Anja. *S respektem!: Ohleduplné gymnastické výcvikové metody*. 1.vyd., Praha: Brázda, 2009. 192s. ISBN 978-80-209-0370-9.
2. DUŠEK, Jaromír a kol. *Chov koní*. 2.vyd., Praha: Brázda, 2007. 400s. ISBN 80-209-0352-6.
3. EDWARDS, Elwyn Hartley. *Obrazová encyklopedie koní*. 2.vyd., Praha: Cesty, 1998. 394s. ISBN 80-7181-192-0.
4. FRASER, Andrew Ferguson. *The behaviour and welfare of the horse*. 2.vyd., Cambridge: CABI, 2010. 255s. ISBN 978-1-84593-628-7.
5. KOLEKTIV AUTORŮ, *Chov koní a jeho management v současných podmínkách: sborník příspěvků semináře KSZ pro chovatele a majitele koní v ČR, konaném 3. 12. 2010*. 1.vyd., Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. 84s. ISBN 978-80-213-2130-4.
6. KOUŘILOVÁ, Jindra; PŠENČÍK, Jiří; KOPTA, Daniel. *Dotace v zemědělství*. 2.vyd., České Budějovice: CERM, 2009. ISBN 978-80-7204-637-9.
7. MARŠÁLEK, Miroslav. *Chov koní: popis, posuzování, šlechtění*. 1.vyd., České Budějovice: Jihočeská univerzita, Zemědělská fakulta, 2008. 109s. ISBN 978-80-7394-101-7.
8. MISAŘ, Drahošlav. *Vývoj chovu koní v Čechách, na Moravě a na Slovensku*. 1.vyd., Praha: Brázda, 2011. 295s. ISBN 978-80-209-0383-9.
9. NAVRÁTIL, Jan. *Základy chovu koní*. 3.vyd., Praha: Ústav zemědělských a potravinářských informací, 2007. 79s. ISBN 978-80-7271-186-4.
10. PAALMAN, Anthony. *Training Show Jumpers*. 2.vyd., J. A. Allen, 1999, 430s. ISBN 978-0851315485.
11. ROSOCHATECKÁ, Eva a kol. *Ekonomika podniků*. 10.vyd., Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2012. 209s. ISBN 978-80-213-2259-2.

12. SLY, Debby. *The practical rider's handbook*. 1.vyd., London: Lorenz Books, 1997. 160s. ISBN 1-85967-269-8.
13. ŠTRUPL, Jan; LERCHE, František; ZELENKA, Jan. *Chov koní*. 1. vyd., Praha: SZN, 1983. 411 s.
14. STŘELEČEK, Martin a kol. *Agroenvironmentální programy České republiky: programy na ochranu a obnovu životního prostředí v zemědělství*. 1.vyd., Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky; Ministerstvo zemědělství České republiky. 24s. ISBN 80-7212-272-X.

Internetové zdroje:

15. HLADOVÁ, Lucie. *Počet koní v ČR stoupá aneb koně v číslech do roku 2010*. EQUICHANNEL.cz Největší český web o koních a jezdeckví [online]. 18. 2. 2011 [cit. 2012-05-10]. Dostupné z: <http://www.equichannel.cz/pocet-koni-v-cr-stoupa-aneb-kone-v-cislech-do-roku-2010>
16. MACHEK, Jiří; GAUDNÍKOVÁ, Jitka. *Situační a výhledová zpráva koně, prosinec 2010*. eAGRI – resortní portal Ministerstva zemědělství [pdf]. 2010 [cit. 2012-02-16]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/100000/KONE_12_2010.pdf
17. ŠVEHLOVÁ, Dominika. *Nemrznou Vaši koně v režimu 24/7?* Jezdeckvi.cz - koně - časopis jezdců, chovatelů a milovníků koní [on-line]. 8. 2. 2012 [cit. 2012-06-10]. Dostupné z: <http://www.jezdeckvi.cz/kategorie.aspx/zajimavosti/clanek/nemrznou-vasi-kone-v-rezimu-24-7->
18. *Dokumenty ASCHK ČR o. s.: Strategické otázky v zemědělství (vize) – koně*. ASCHK [doc]. 2010 [cit. 2012-03-05]. Dostupné z: <http://www.aschk.cz/dok.php>
19. *Inseminace koní čerstvým spermatem*. Reprodukce koní, Equinní reprodukční centrum | Müller Equine s.r.o. [on-line]. © 2013 [cit. 2012-11-12]. Dostupné z: <http://www.muller-equine.cz/reprodukce-koni-1/technologie/inseminace-klisen-cestvym-spermatem.htm>
20. *Kladruby nad Labem*. Národní hřebčín Kladruby nad Labem [on-line]. [cit. 2013-02-10]. Dostupné z: <http://www.nhkladruby.cz/kladruby-nad-labem>
21. *Výživa koní - Moderní výživa koní Zemědělská univerzita, ze dne 29. 3. 2007* [pdf] 2007 [cit. 2012-08-24]. Dostupné z: http://www.schaumann.cz/ke-stazeni/produktove-letaky/prednaska_Suchdol_29-03-2007.pdf

22. Česko. Zákon č. 252/1997 ze dne 14. prosince 2011 o zemědělství: Zásady pro poskytování dotací pro rok 2012, [on-line] [cit. 2012-11-14]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/zasady-zemedelstvi-potravinarstvi/zasady-pro-rok-2012-1/zasady-pro-rok-2012-1.html>

Internetové adresy:

www.danceandjump.cz

www.elisabeth-cheb.cz

www.equiservis.cz

www.janahorse.cz

8 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1: <i>TJ Statek Stráž</i>	47
Příloha č. 2: <i>Klisny z TJ Statek Stráž při příležitosti návštěvy pana ministra zemědělství - Petra Bendla na Horním Hradě</i>	48
Příloha č. 3: <i>Klisna Queen Bonny</i>	48
Příloha č. 4: <i>Plemenný hřebec Galandro ZH</i>	49
Příloha č. 5: <i>Uznaná chovatelská sdružení</i>	49

Příloha č. 1: *TJ Statek Stráž*

zdroj: osobní archive

Příloha č. 2: Klisny z TJ Statek Stráž při příležitosti návštěvy pana ministra zemědělství - Petra Bendla na Horním Hradě

Zdroj: archiv Elišky Failové

Příloha č. 3: Klisna Queen Bonny

Zdroj: <http://domazlicky.denik.cz/podnikani/kralovnou-krasy-triletých-teplokrevných-klisnen-je.html>

Příloha č. 4: *Plemenný hřebec Galandro ZH*

Zdroj: http://www.zemskyhrebceinecipisek.cz/plemenitba_02.htm

Příloha č. 5: *Uznaná chovatelská sdružení*

- 1.) Asociace svazů chovatelů koní ČR, vede plemennou knihu pro:
 - Arabský kůň
 - Českomoravský belgický kůň
 - Český sportovní pony
 - Hafling
 - Irish cob
 - Minihorse
 - Norický kůň
 - Oslí
 - Shetlandský pony
 - Slezský norický kůň
 - Velšská plemena
- 2.) Svaz chovatelů českého teplokrevníka
 - Český teplokrevník
- 3.) Jockey Club ČR

- Anglický plnokrevník
- 4.) Česká klusácká asociace
 - Klusák
- 5.) Národní hřebčín Kladruby nad Labem, s.p.
 - Starokladrubský kůň
- 6.) Svaz chovatelů Shagya - araba ČR
 - Shagya – arab
- 7.) Asociace chovatelů plnokrevných arabských koní
 - Plnokrevný arabský kůň
- 8.) Asociace chovatelů huculského koně
 - Huculský kůň
- 9.) Svaz chovatelů lipického koně ČR
 - Lipický kůň
- 10.) Svaz chovatelů slovenského teplokrevníka v ČR
 - Slovenský teplokrevník
- 11.) Svaz chovatelů a příznivců moravského teplokrevníka
 - Moravský teplokrevník
- 12.) Svaz chovatelů koní Kinských
 - kůň Kinský
- 13.) Svaz chovatelů českého trakéna
 - Trakénský kůň